

Po zagajeniu sesji przez przewodniczącego Rady Naukowej Instytutu Zachodnio-Pomorskiego, prof. dr P. Zarembe, przedstawiciele władz i instytucji w krótkich przemówieniach składali życzenia pomyślnej pracy nowoutworzonej placówce. Odczytano też list prof. Żółkiewskiego pisany w imieniu władz PAN. W przemówieniach podkreślano doniosłe polityczne i naukowe znaczenie Instytutu Zachodnio-Pomorskiego. M. in. głos zabrał dyrektor Instytutu Zachodniego prof. dr G. Labuda, który podkreślił, że Instytut Zachodni nie może obecnie zajmować się szczegółowymi badaniami regionalnymi, które chętnie przekaze placówkom regionalnym. Placówki te winny — zdaniem mówcy — zająć się problematyką naukową, którą dyktują współczesne potrzeby regionalne.

Po odczytaniu licznych telegramów gratulacyjnych, przesłanych nowopowstałemu Instytutowi przez władze, instytucje i indywidualne osoby, prof. dr Wielopolski i wygłosił zwięzły referat pt. „Stan potrzeb badawczych i zadania Instytutu Zachodnio-Pomorskiego”. Nowopowstały Instytut pragnie zająć się naukową problematyką miejscową oraz zagadnieniami morskimi.

Naukowe środowisko Szczecina posiada wprawdzie trzy wyższe uczelnie, ale rysuje się potrzeba rozszerzenia badań w szczególności na odcinku rybołówstwa oraz ekonomicznej współpracy międzynarodowej związanej z rolą portu szczecińskiego. Ponadto istnieje szereg różnorodnych problemów naukowych związanych bezpośrednio z regionem Pomorza Zachodniego. Instytut Zachodnio-Pomorski zamierza podjąć pracę w pięciu sekcjach: morskiej, ekonomicznej, socjologicznej i geograficzno-przestrzennej. Jako jedno z najpilniejszych zadań Instytut widzi konieczność zgromadzenia i opracowania dokumentacji dotyczącej okresu piętnastoletniego władania przez Polskę Ludową regionem Pomorza Zachodniego. Wstępnym zadaniem Instytutu jest stworzenie odpowiedniego warsztatu pracy: zgromadzenie i inwentaryzacja dokumentów, archiwum i biblioteka.

Instytut Zachodnio-Pomorski rozpoczyna pracę, licząc na pomoc władz i opiekę naukową ze strony zwłaszcza Instytutu Zachodniego w Poznaniu.

Po referacie prof. Wielopolskiego wywiązała się krótka dyskusja, której uczestnicy wysuwali różne szczegółowe propozycje dotyczące sprecyzowania tematyki badań Instytutu Zachodnio-Pomorskiego w ramach nakreślonych planów.

B. W.

POLSKO-CZECHOSŁOWACKA SESJA NAUKOWA W POZNANIU

W dniach 10—12 maja br. odbyła się w Poznaniu w Pałacu Działyńskich, siedzibie instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk i Instytutu Zachodniego, sesja naukowa poświęcona problematyce stosunków polsko-czechosłowackich po 1918 r. oraz wewnętrznym problemom Czechosłowacji w okresie II wojny światowej. Sesja zorganizowana została przez Polsko-Czechosłowacką Komisję Historyczną PAN, jako jej piąta z kolei konferencja, oraz przez Instytut Zachodni w Poznaniu.

Z Czechosłowacji przybyło na sesję na zaproszenie Instytutu Historii PAN w Warszawie dziewięciu pracowników naukowych reprezentujących trzy główne ośrodki uniwersyteckie ČSRS: Pragę, Brno i Bratysławę. Jako członkowie Komisji Historycznej przybyli: prof. dr Josef Macůrek, dr Josef Kočí, prof. dr František Kavka, dr Josef Kolejka, dr Květa Kořalkova, doc. dr Miroslav Kropilak, František Prošek oraz jako goście dr Vaclav Král i doc. dr Antonín Šnejdarek.

Sekcja polska Komisji reprezentowana była na sesji przez pięciu pracowników naukowych z jej przewodniczącym, profesorem drem Kazimierzem Piwarskim, na czele.

W sesji wzięli także udział liczni przedstawiciele polskich ośrodków naukowych (Warszawa, Kraków, Katowice, Opole, Wrocław, Szczecin, Poznań), organizacji społecznych i prasy. Ponadto sesję zaszczylicili swoją obecnością przedstawiciele ambasady ČSRS w Warszawie oraz konsul generalny w Szczecinie — Emil Rabyska.

Na program sesji złożyły się referaty strony czechosłowackiej, przygotowane przez członków Komisji, oraz referaty i komunikaty strony polskiej, przygotowane przez współpracowników Sekcji Czechosłowackiej Instytutu Zachodniego.

A to referaty strony czechosłowackiej:

1. Dr Josef Kolejka, Stosunki czechosłowacko-polskie w okresie drugiej wojny światowej.
2. Dr Vaclav Král, Położenie narodu czeskiego w czasie okupacji hitlerowskiej.
3. Doc. dr Miroslav Kropilak, Położenie narodu słowackiego w l. 1938—1945.
4. Doc. dr Antonin Šnejdarek, Międzynarodowe położenie Czechosłowacji w l. 1938—1945.
5. Dr Květa Kořalkova, Historiografia czechosłowacka o problematyce walki narodowo-wyzwoleńczej narodów czeskiego i słowackiego w l. 1938—1945.

W pierwszym dniu obrad słowo wstępne wygłosił prof. Josef Macůrek z Uniwersytetu Brneńskiego wyrażając zadowolenie z rozwijającej się tak pomyślnie współpracy polsko-czechosłowackiej oraz z faktu, że obecna sesja odbywa się w mieście, które ma piękne tradycje przyjaźni polsko-czechosłowackiej.

W drugim dniu obrad następujące referaty przedstawiła strona polska:

1. Prof. dr Antoni Wrzosek, Główne kierunki współpracy gospodarczej polsko-czechosłowackiej po drugiej wojnie światowej.
2. Mgr Bogdan Dopierała, Powiązanie portu szczecińskiego z Czechosłowacją (1919—1960).
3. Mgr Jerzy Kozeński, Emigracja i Legion Czechosłowacki w Polsce w 1939 roku.
4. Dr Karol Jonca, Skazańcy czechosłowaccy we wrocławskich więzieniach Gestapo w latach 1939—1944.

Zagajenie w tym dniu wygłosił wicedyrektor Instytutu Zachodniego prof. dr Zdzisław Kaczmarczyk, w którym podniósł ważkość bezpośrednich kontaktów pomiędzy naukowcami czechosłowackimi i polskimi dla wypracowania wspólnych metod badawczych.

Przedstawione referaty i komunikaty wywołały ożywioną dyskusję, w której udział wzięli zarówno przedstawiciele nauki czechosłowackiej (prof. Macůrek, doc. Šnejdarek, dr Král, dr Kolejka, prof. Kavka), jak i polskiej (prof. Lapter, doc. Madajczyk, dr Stanisławska, dr Jonca). Tezy referatów oraz przemówień w dyskusji odzwierciedliły ogólne prawidłowości przejawów walki narodowo-wyzwoleńczej przeciwko okupantowi i jej cechy specyficzne na obszarze obu państw. Przyniosły one szereg nowych ujęć oraz pogłębiły dotychczasową znajomość czechosłowacko-polskich stosunków, a przede wszystkim wykazały doniosłe znaczenie współpracy obu narodów we wspólnych zmaganiach o wyzwolenie narodowe i społeczne. Skonstatowano znaczny stopień zaawansowania badań historiografii czechosłowackiej i polskiej w omawianej dziedzinie oraz doniosłą ich wagę dla zwalczania burżuazyjnej nauki historycznej, a zwłaszcza zachodniemieckiej publicystyki reżymistycznej.

Obrady podsumował prof. dr Kazimierz Piwarski podkreślając owocność obrad. Referaty czechosłowackie przedstawiły stan obecnej wiedzy w ČSRS w przedmiocie dziejów II wojny światowej i stosunków polsko-czechosłowackich w tym okresie. Referaty i komunikaty strony polskiej wykazały różnorodność zainteresowań Sekcji Czechosłowackiej Instytutu Zachodniego, która to sekcja — kierowana, przez doc. dr Stanisławę Zajchowską — pozyskała sobie do współpracy specjalistów z poszczególnych ośrodków naukowych.

Dnia 12 maja, na zakończenie sesji, zorganizowano dla gości czechosłowackich wycieczkę krajoznawczą po Wielkopolsce. Goście szczególnie zwrócili uwagę na liczne *bohemia*, znajdujące się w bogatym księgozbiorniku w Kórniku, co pokazane zostało na specjalnej ekspozycji.

Jerzy Kozeński

SESJA NAUKOWA W KATOWICACH POŚWIĘCONA III POWSTANIU ŚLĄSKIEMU

Śląski Instytut Naukowy w Katowicach i Zakład Historii Śląska Instytutu Historii PAN we Wrocławiu przy współudziale Instytutu Śląskiego w Opolu zorganizowały w Katowicach w dniach 13 i 14 czerwca br. sesję naukową z okazji 40-lecia powstań śląskich.

W sesji wzięli udział pracownicy naukowcy — głównie historycy — nie tylko z Polski, ale także ze Związku Radzieckiego, NRD i Czechosłowacji.

Obrady zagał prof. dr Kazimierz Popiołek podkreślając, że w ten sposób nauka pragnie uczcić lud śląski i jego patriotyzm. Do zebranych przemówił także sekretarz naukowy PAN prof. dr Henryk Jabłoński oraz poseł śląski red. Włodzimierz Janiurek, a w imieniu Krajowego Komitetu Weteranów Powstań Śląskich przemawiał Jerzy Ziętek.

Z trzech przewidzianych referatów jako pierwszy wygłoszony został referat doc. dra Henryka Zielińskiego pt. „Sprawa Śląska a ekspansja polska na Wschód na tle sytuacji międzynarodowej”. Dyskusja, jaka się następnie wywiązała, wykażała doniosły wkład referatu do polskiej historiografii tego przedmiotu. Z kolei dr Tadeusz Jędruszczyk przedstawił w swoim referacie stosunek społeczeństwa polskiego do III powstania śląskiego. W ożywionej dyskusji, w której brali udział przeważnie weterani powstań śląskich, padło szereg interesujących postulatów zmierzających do pełnego poznania tego okresu dziejów proletariatu śląskiego. Ostatni z przewidzianych na sesji referatów wygłosił prof. dr Kazimierz Popiołek. Tematem była geneza trzeciego powstania śląskiego.

Do dyskusji zgłosiło się tak wiele spośród uczestników sesji, że nie można było jej wyczerpać ze względu na brak czasu. Podsumował dyskusję prof. dr K. Popiołek, a obrady zamknął doc. dr Jacek Koraszewski, dyrektor Śl. Instytutu Naukowego.

Z ramienia Instytutu Zachodniego w Poznaniu udział w sesji wzięli dwaj pracownicy naukowcy: mgr Restytut Staniewicz i mgr Jerzy Kozeński.

J. K.

II NARADA SOCJOLOGÓW W ZIELONEJ GÓRZE

Wyniki badań socjologicznych prowadzonych na Ziemi Lubuskiej były tematem II narady socjologów w dniach 13 i 14 maja 1961 r. w Zielonej Górze (pierwsza narada tego rodzaju odbyła się w 1959 r.). Konferencja zorganizowana została z okazji „Tygodnia Ziemi Zachodnich”. Inicjatorem jej było Lubuskie Towarzystwo Kultury, współorganizatorami Wydział Kultury Prezydium WRN w Zielonej Górze i Sekcja Socjograficzna Instytutu Zachodniego. Narada odbyła się w sali konferencyjnej KW PZPR z udziałem przedstawicieli władz wojewódzkich i partii, naukowców, działaczy społeczno-kulturalnych i nauczycieli. Referaty i komunikaty przygotowali socjologowie, którzy prowadzili badania na Ziemi Lubuskiej w okresie po wyzwoleniu.